

Motion till riksdagen

1985/86:621

Per Unckel m. fl. (m)

Ett samlat program för skolledarutbildning
(prop. 1985/86:173)

Skolledarrollen har som ett resultat av nya läroplaner förändrats betydligt de senaste åren. Dagens skolledare har ett större ansvar än tidigare i ekonomiska och organsiatoriska frågor. De har förhandlingsskyldighet gentemot personalen och samrådsskyldighet gentemot elever och föräldrar. Genom läroplanernas karaktär av mål- och ramstyrning har skolledningen betydande möjligheter att tillsammans med skolpersonalen finna lösningar och organisera undervisningen i former som svarar mot lokala behov. Dessa olika exempel på decentraliserat ansvar ger skolledarna en nyckelroll i utvecklingen av skolan.

Skolledarna är med nuvarande behörighetsregler lärare med stor erfarenhet av undervisning. Skolledarens arbete innehåller en pedagogisk del för vilken lärarerfarenheten är en viktig grund. Samtidigt skiljer sig chefsrollen med allt vad den medför på ett markant sätt från läraryrket. Det är mot denna bakgrund rimligt att skolledarna får en utbildning som är inriktad mot det specifika i skolledaruppgifterna.

Moderata samlingspartiet har i tidigare motioner betonat vikten av att en ny skolledarutbildning kommer till stånd. Vi finner regeringens förslag omen i fyra steg indelad utbildning välmotiverad som ram för skolledarutbildningen. Till sitt innehåll bör denna emellertid få en annan tyngdpunkt än den regeringen föreslår.

Enligt vår uppfattning bör tyngdpunkten i skolledarutbildning ligga på de moment som syftar till att utveckla ledarskap. Kunskaper om hur man leder och samarbetar med personalen på skolan är av central betydelse för skolledarna. Härutöver behövs utbildning i administrativa och ekonomiska rutiner om de krav arbetsgivarrollen uppställer och om rättsfrågor.

Den samlade skolledningen skall upprätthålla god kontakt med undervisningen i skolan genom besök i klassrummen, egen undervisning m. m. Som det framhålls i läroplanens mål och riktlinjer är det emellertid ytterst läraren som tillsammans med eleverna bestämmer hur arbetet i klassen skall organiseras. Skolledarnas pedagogiska uppgifter måste ses i detta perspektiv.

Skolledningen i ett rektorsområde består i dag normalt av ett flertal personer. Det är viktigt att dessa kompletterar varandra genom att de har olika inriktning i fråga om kompetens, t. ex. administration, pedagogisk ledning och erfarenhet av försök. Vi anser mot denna bakgrund att skolledarutbildningen måste göras flexibel i så måtto att skolledarna ges möjlighet att specialisera sig på någon av dessa inriktningar. Självfallet skall

utbildningen samtidigt ge en så bred kompetens i grunden att skolledaren kan tjänstgöra också i rektorsområden med få eller bara en skolledartjänst.

I ett skolväsende som huvudsakligen är målstyrt blir utvärderingen av det arbete som utförs i skolan väsentligt. Samtidigt har de instrument för utvärdering som tidigare fanns, t. ex. studentexamen och gymnasieskolinspektörerna, tagits bort. Vi förordar att en betydande del av skolledarutbildningen ägnas frågor om utvärdering av skolarbetet. Därigenom skulle förutsättningar kunna skapas för ett nytt system för utvärdering av skolarbetet.

Omfattningen av de fyra stegen i den föreslagna skolledarutbildningen finns endast angiven för fördjupningsdelen som totalt skall omfatta ca 60 dagar. Vi gör för vår del bedömningen att utbildningsbehovet är som störst i början av skolledartjänstgöringen. Tidsmässigt bör därför den tyngsta delen av utbildningen läggas på rekryteringsdelen och framför allt på introduktionsutbildningen.

Vad som ovan har anförts om inriktningen och omfattningen av skolledarutbildningen samt om dess innehåll bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att genomföra fördjupningsutbildningen föreslås i propositionen dels två fasta utbildningsledartjänster på skolöverstyrelsen, dels en regional organisation av icke specificerad storlek. Till de regionala utbildningsledarna skall också samrådsorgan knytas. Samtidigt förutsätts länskolnämnderna ha ett visst ansvar för skolledarutbildningen.

Vi kan för vår del inte finna att en särskild regional organisation för just skolledarutbildningen är nödvändig. Vi förordar i stället att länskolnämnderna ges ansvaret för skolledarutbildningens fördjupningsdel. I den mån underlaget för att genomföra en fördjupningsutbildning anses vara för litet inom ett län, kan länskolnämnderna ta initiativ till samarbete utan assistans av någon regional utbildningsledare. Vi avvisar således förslaget om en särskild regional organisation för att planera och genomföra fördjupningsutbildningen.

Nuvarande medel för arbetsavlastande åtgärder föreslås i propositionen avskaffade. I stället skall kommunerna kunna disponera medlen för lokal skolutveckling på det sätt som man lokalt anser vara bäst. Skolledarnas möjligheter att ta aktiv del i sin egen utbildning ökar om de slipper upprätthålla sin egen tjänstgöring parallellt med studierna. Vi vill för vår del understryka att en skäligen del av de medel som kommunerna anslår till skolledarutbildning skall användas för täckande av vikariekostnader.

Hemställan

Med hänvisning till vad som i motionen anförts hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om inriktningen och omfattningen av skolledarutbildningen samt om dess innehåll,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om länskolnämndernas ansvar för fördjupningsutbildningen.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i Mot. 1985/86:621
motionen anförts om att en skäligen del av resurserna till skolläda-
ningen bör användas för täckande av vikariekostnader.

Stockholm den 22 maj 1986

Per Unckel (m)

Birgitta Rydén (m)

Göran Allmér (m)

Birger Hagård (m)

Hans Dau (m)

Swante Allgulander (m)

Anders G Högmark (m)

Rune Rydén (m)

Lars Ahlmark (m)

Ann Cathrine Haglund (m)

Hans Nyhage (m)